

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 2143 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну адресу арешту платиться 10 центів.

3 Канади наслідок пошти гроші ішли на т. зв. Foreign Money Order.

№ "Свобода": B'Ergen 4-0237. — Тек. У. Н. Союз: B'Ergen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТВЕРДИЙ ГОРІХ.

Зачинаючи надходити звіти відділових секретарів, повинні оглянути на ту молодь, що скористалась з цілощорічного даровизни в У. Н. Союзі й перейшла з молодого до старшого, але по році Союз покинула. Пишуть, що виходить на те, що треба хіба те молоді доплачувати за те, щоб зодержалась належати до українських організацій. Є ще й багато інших закладів, які важко й болючо публічно видивити, а найважніше — що це передчасно.

Нема сумніву, що тим, котрі дорожать українською ідеєю, що самі ідеї й для ідеї вміють жертвувати себе, робитись ніяково, коли вони є свідками того, що їх ідеї здобути не мають ніякої притягальної сили для тих, у чьох руках спочиває наша будучність в Америці. Це правда. Але й правда те, що коли так є, то в тім є дуже багато вини з боку старшого покоління. А як не вини, то бодай занехання дати нашої молоді під українським оглядом таке освідлення, яке заставило б її з власної волі йти щодо української ідеї шляхами старого покоління.

З того виходить, що треба тепер усіми силами надолужити те, що ми можна. Треба вжити всіх засобів, щоб змодернізувати українську школу в Америці. Треба перевести основну ревізію щодо наших концертів, театральних вистав, відвідувати т. п. Треба все це приспособити до нових обставин у такий спосіб, щоб втягнути в ту працю якнайбільше молоді. Треба прямо заставити молодь, щоб вона сама ту працю виконувала й „українізувалась“.

Нам приходить тепер в У. Н. Союзі проковтнути дійсно гірку горюшку (пигулку). Але з цього треба витягнути науку. І добре, що це тепер сталося. Добре, що ми завчасу пізнаємо дійсний стан. Бо ще є пора зарадити ляху.

Не можна припускати, щоб наша молодь в Америці так задеревіла, щоб могла ставитись байдужно до такої інституції, якою є наш У. Н. Союз. Ми віримо, що кої Союз зміг виробити ширші ідеї ніж Союзівці зі старої імміграції, яка теж у своїм часі ставилась зовсім байдужо до таких організацій, то тесаме вдається зробити бодай з першим поколінням молодішої генерації. Але до цього треба знання, такти і витревалості. Ми мусимо вибачити нашої молоді цей промах, що вона поставилась до Союзу так легкодушно. А як підійдемо тепер до неї розважно, з тактом і любов'ю, то треба вірити, що все осягнемо. Може той успіх не буде якраз стопроцентним, але що він буде, цього ми певні. Ми виниємо молодь за багатство, бо треба винувати тут у першу чергу нас самих. Ми не нагнули молоді до лозі тоді, коли на це був догодний час. І тому тепер покутуємо за те.

РІК СЛУЖБИ РІДНІЙ СПРАВИ.

(Звіт секретаря д-ра Л. Мишути, зложений на Річнім Засіданні Виконавчого Комітету Об'єднання.)

Об'єднання виконавало тек 7 останніх років потребу створення Організації Українських Професіоналів в Америці. На цю тему була тек виходилишували реферати на конгресі Об'єднання й ухвалені та проголошені відповідні резолюції. І це тек сповнилося, і ми вже бачимо свідками того, що відбувся цього року другий річний зїзд отєї організації, яку покликано до життя минулого року, підчас Українського Тижня на Світовій Виставі в Шикаго. Ідея прийнялась, але до її вистаючого здійснення ще далеко. В першу чергу треба організувати наших професіоналів до більших зборів, а далі по стейтах. Річний зїзд Організації Професіоналів треба відіграти хоч трохи від матеріалу, який зав'язаний з політикою, а якщо повно на інших зїздах, і зосередити діяльність біля створення з українських професіоналів в Америці дійсної станової сили, як тек та, що перебралась на себе певні функції, яких не в силі виконати інші організації. Організація, що об'єднує таку велику кількість інтелектуальних сил, може й повинна виконувати певні духові завдання; а які і як, про це саме треба радити і рішати на річних зїздах, а по рішенню виконувати. Та організація є щойно в початках і треба надіятися, що вона знайде свій шлях.

До справ, які Об'єднання порушувало завжди від початку свого існування на всіх конгресах і річних зїздах, належить справа створення політичної сили американських громадян українського роду. Ідею назагал прийнято, коли розуміти під нею таку силу, яка була б ціннішою з морального боку. В першу чергу наші громадянські клуби як слід не розвиваються. Є слабі чисельно. І не в є по стейтах об'єднані. Тому вони не відіграють такої ролі в американській політичній житті, яку могли б відіграти. Вся політика є назагал обмежена до добуття „джа-бі" (посад), які, коли їх добувають, є звичайними охляпками. І б'ває дуже часто так, що краще, щоб ти охляпів не було, бо тоді мали б Амери-

кації до нас бодай кращу пошану, а вважали нас за людей ідейних, принципівих. Годі продавати українське ім'я за миску сочевиці, бо це є мерзкий опортунізм! Як той, на який пускаються деякі одиниці в краю з нужди й розлуки. Лекто з наших професіоналів, іде на цей опортунізм, ще п'ятьма до цього молоді та з таких „добуток" користі для нас не буде.

Об'єднання далі обстоює необхідність створення сильних громадянських клубів та стоїть за віддання в них продукту тим, що не є політичними торговцями, а ідейними індивідуальностями, що вміють гадати в будучність. Бо торги за дірби користі роз'являють і розедають такі клуби. Люди гризуться дуже часто за охляпів, яких їх навіть ні не києно. Через те й повстає пропонує між „лідерами" клубів. Через те клуби розбиваються. Через те не думає ніхто про об'єднання клубів по стейтах. Через те нема створення одної центральної політичної організації, згідно двох централів для двох найбільших американських партій: демократичної й республіканської. Ніхто не премуде до цього, бо лідери по громадським завданням в свій коту у своєму місті не мають часу й сили до роби інших справ. І хоча бодай би їм до роби інших справ.

Ми не можемо дозволити собі на те, щоб видивити когось гомебів. Треба видивити самих спосібних, котрі могли б певне становити не тільки здобутки, а й наші вдержати з користю для нашої справи в Америці й української справи назагал. Отакі справи викладають тек грошового вигляду. Без того нема вибору ніде в світі, а особливо не в Америці. Тому, де у-

країнське громадянство за по-середити своїх політичних організацій виставляє українські кандидатури, там повинні бути організовані й виборчі фонди, зложени всім громадянством. Таке водиться в нас краю і так має бути заведено й тут в Америці. Якщо хочемо мати на вищих становищах таких Українців, яких ми собі бажали б мати. Ми не маємо покищо в Америці своїх багатирів, які були б ідейними Українцями і надавали б на вищі становища. Наші кандидати будуть усюди. Головно сини наших робітників, тому треба їх видивити політично при нашій загальній фінансовій допомозі в наші, що вони відплачують за те українській справі.

При веденню „реальної політики" в Америці вирінає практичне питання: з ким нам по дорозі, з ким можна йти на компроміс? Легко догадатись, що тут входить у рахунок в першій ряді Слав'яни, а з ними Польня, а далі й Росіяни. Згідно Малоросії, чим так Карпатоси, або такі наші демократичні організації, що виступають політично як „російські" демократичні чи республіканські клуби. Очевидно, що з того може вийти, і вже виходить, б'беду. Влаштувати ріжні спільні збори, які видають англійською мовою навіть славянських журналістів, в яких, як от у журналі „Славія", карпатоси не задовольняються називати себе „російськими", але ще втягають до свого політичного вірування Галичанин як „російський" провінцію, а поселений там народ називають так як і себе, „російськими".

На все те між політичними діями з молодістю, тут рідного покоління мусить звертати увагу. Так швидко змінюється, що серед родженого в Америці славянського покоління українського може виявитись в скорім темпі набирався. От на нашу молодь потрібна політична полі і славянського попертя, бо саме американські Слав'яни б' дуже часто ставлять на передове місце. Ми все те розуміємо, і б'було б нерозумно не використати того положення. Але саме те, де нагоду молодому поколінню відіграти свою ролу історичну ролу в Америці, коли йде про ліквідацію монокультурності, і привернути дії, які побаламутили наших батьків назад до українського роду. І на ту місію треба на-

було рішиться, котру з тих двох сплатити, чи схоже виходити за нього. Не сумніваюсь, що з обома зійдеться на музиках. — Маю дії! — погодив. — Як не схоже статі одна, то схоже друга. Коли в найближчу неділю Сидір прийшов на музику, вже всі парубки не брав її в танець, або вона сама не хотіла танцювати, дожидаючи Сидора. Він зарвав з'яв її. Крутився з нею, та про се, що у нього було на умі, не згадував ні словечком. Вперед хотів ліпше придивитись, також тій другій. Щоби було що порівнувати, він уважно придивився Марині, глядаючи на її лице, в її очі, сильно притягав її до себе. Коли музика закінчилась, Сидір сів з дівчиною за столом при фляшці пива, і став розповідати. Найближчий танець хотів спробувати з Настєю, щоби було що порівнувати. Не бачучи її, спитав Марину: — Твоїє приятельське може нема ніякого? — Я сама не знаю, чому не прийшла, — відповіла дівчина. — Я гадаю, що ще надійде. Настя не прийшла і Сидір не мав нагоди порівнувати. — Я мушу викирнувати, котра притягує! — сказав до себе, коли музика відійшла Марину до її вертви.

Другий неділя Господаря знов не прийшла. Коли Сидір спитав Марину, чому вона вже другу неділю приходить сама без приятельки, Марина відповіла: — Хібаж я не знаю, чому? Настя мені не каже. Може вона має якого парубка, і вони обоє вважали бути в чотири очі? — Чуючи се, парубок погодив собі: — Поганний лисок має та дівка, коли так говорить про приятельку! Як тут Господарю ліпше знаю. Як вона зі мною не дуже хотіла бути в чотири очі, хоч я її чістував рибом, то як з другим парубком не буде. Хоч Сидір думає так, то всеж так в його душі заворушилась заздрість.

— Може вона справді має якого? — погодив. — Вона мене так знехтувала б? Чейже бачила, що мене до неї татне. Чейже знає, що то для неї лів зиму вуду і татнув пеструти. Знає, що я для неї ходив на музику... Чорт її бери, як мене не хоче! Та я мушу знати, чи вона має якого. Зараз мушу знати! Як має, то я покажу їй, що вона мені до хрін! Я їй ціні заручуся з її приятелькою! (Дальше буде).

ВСТУПАЄ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Другий неділя Господаря знов не прийшла. Коли Сидір спитав Марину, чому вона вже другу неділю приходить сама без приятельки, Марина відповіла: — Хібаж я не знаю, чому? Настя мені не каже. Може вона має якого парубка, і вони обоє вважали бути в чотири очі? — Чуючи се, парубок погодив собі: — Поганний лисок має та дівка, коли так говорить про приятельку! Як тут Господарю ліпше знаю. Як вона зі мною не дуже хотіла бути в чотири очі, хоч я її чістував рибом, то як з другим парубком не буде. Хоч Сидір думає так, то всеж так в його душі заворушилась заздрість.

— Може вона справді має якого? — погодив. — Вона мене так знехтувала б? Чейже бачила, що мене до неї татне. Чейже знає, що то для неї лів зиму вуду і татнув пеструти. Знає, що я для неї ходив на музику... Чорт її бери, як мене не хоче! Та я мушу знати, чи вона має якого. Зараз мушу знати! Як має, то я покажу їй, що вона мені до хрін! Я їй ціні заручуся з її приятелькою! (Дальше буде).

ВСТУПАЄ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

потрібні при новім зборі постанові Рідного Краю. У зв'язку з тим запалад ухвалили щодо об'єднання всіх тих чинників, які організації, у яких програму діяльності входить усі ті справи. Стрілецька Громада скажила недовго тому наразі і там прийшло до певного порозуміння щодо такої об'єднання. Справа та набирає тепер особливої актуальності, коли зачинають передавати загальні збори на левтунські школи і закупку літаків. Аранжир представляють нам ту справу як політичну, а загально-народно. Але в практиці виглядає так, що й активається для політичного капіталізму. Та політика і те останне на політичній річчі дотурядує, виринують інші питання, які вимагають відповіді розваги, коли хочеш визнати, приміром, у тім, скільки треба відкрити левтунських шкіл, чи задовольняється одною чи двома, а зате звернути те, що мало б бути витрачено на дальші школи, на якусь іншу діяльність, так немеш важну від військової підготовки. Тому, коли мова про військового підготовку наші іммігранти й потребу загальної піддержки такої акції, то треба виготовити певний план, що треба робити, як, де і кому. І нема причини, чому, приміром, Сичі й ОДВ не могли кооперувати в тім справі зі Стрілецькою Громадою, організуючи, до цього якнайбільш відповідно. Бо кожен має як не бувши стрільцем може бути дорожчою справою військової підготовки. А коли ті справи будуть у громадянській спільноті обговорені, передуми й вирішені, то буде повне право вимагати від громадянства загального попертя. А крім того в Америці не буде творитись новий хаос, а тільки матимемо новий спосіб планової праці, й то контролюваної й об'єднаної, та відповідальної перед громадянством. Таке знаємо ми в тім справі становити й змусити його на зазначаних наразі Стрілецької Громади. (Далі буде).

ПІСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

Е. С. Шикаго, Іл. — Дізнає нас тільки одно, а саме те, що Ви, прочитавши польську газету і її новинку про відкриття польської школи на Блорусі, пишете себе, де шукає правди: в польській газеті чи в „Свободі"? І чим Вас може дивувати, що в якійсь темній та забитій білоруській місцині знайшлися темники чи хуні, що дували польському старості за школу, яку побудовано в цілі польщення того білого народу? Якби навіть так було, як це подала польська газета, то нема в тім нічого дивного. Це давні польські практики, щоб використати сільську бідноту і темноту за непольських землях для шпей колонізаційних.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Артист-малар Дмитро Захарчук, відомий читачам „Свободи" зі своїх поезій, дістав недавно зі старого краю сумні відзнаки, що в селі Союві, повіт Перемішань, Галичина, помер його батько, Павло Захарчук. Дітненний до живого сумним фактом, гр. Дмитро Захарчук не вірив, що він може скоро вернутись до свого віршів. Покищо він думає тільки про відвідини могили батька.

Розсіяний учений.

Жінка професора. Йі так занятій твоєю наукою, що навіть не звертаєш уваги на свою жіноч. Чи ти знаєш, що від насшого шлюбну ти ні разу не поцілував мене? Професор: Немає! І ти певно того? Коли так, то рад би й знати, кого я цілував увесь час?

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

24)

— Мабуть хтось розпущив, сплетено, що я маю дівчину, — погадав Сидір. — Журчан питає, бо потерпав, що я схожу оженився, а він не хоче мати женатого парубка. Щоби господарі успокоїли, Сидір сказав правду: — Е тії дівчата, які мені подобються. Найліпше до подобі припали мені дві. Та не скажу, щоби я вже мав яку дівчину. Як її заручений заручений, зі залюблений. Як би мені казав хто вибрати, то винні я не знав би, котру вибрати! Все те кажу вам, як на сповіді. Хібаж я не знаю, що білому найвитини не женитися? За наймита вийшла би тільки біда наймичка... і то тільки поганна. Гарна, хоч біда, все це буде надіється, що до неї і до неї приїде який царевич. — То так, то не добре, що ти ще не мав дівчини, — сказав Журчан, уважно вислухавши. — Тепер скажу тобі, чому й питаю і ти витривай, чому б не в своїй справі. Сам бачиш, що я вже старий і моя жінка немолода. Ми вже не годі робити й орудувати, — Саме тому, що він одинок і як не неміч, я не виказую його і господарства йому покищо не передам. Причина та, що він ледяш, і ціле господарство загинув би, ввесь маєток розтратив би. Пропала б праця кількох поколінь. Наша одна надія в тім, що біда у війську навчить його розуму. До тої пори, коли Іван вийде з війська, нам потрібний добрий господар і добра господарка. Ми обоє надіялись, що ти таким будеш і твоя жінка, якби ти вже мав дівчину, і якби ми її знали. Бо й твоя жінка мусіла би бути нам до подобі. — Як ви не жаргуете, — промовив Сидір неміло, — то я маю би... — Як дві! — сказав Журчан, коли Сидір не договорив. — Я мав би... не дві, а одну з двох, якби я знав, це справді буде мій оженився. Не те, щоби моя жінка голодувала, може ж з дітьми, я не оженився. — Чи нам вільно знати, хто вони, ті дві? Бо з будують жінкою у тебе не ввзяв би. — Як рознесе тебе, що я думаю про дві, не знаючи, котру вибрати, то жалда не схоже мене. Може ж не б'гого від обох дістану гарбуза? — З нас ніхто не полетить на село з жінкою! — промовив за докором Журчан. — Як хомемо знати, то лиш для себе, і щоби тобі щиро пора-

